

Riigikogu keskkonnakomisjoni istungi protokoll nr 160

Tallinn, Toompea

Esmaspäev, 15. juuni 2026

Algus 11.10, lõpp 12.41

Juhataja: Yoko Alender (esimees)

Protokollija: Elise Ernesaks (konsultant)

Võtsid osa:

Komisjoni liikmed: Züleyxa Izmailova, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Lauri Laats, Tiit Maran, Andres Metsoja, Tarmo Tamm

Komisjoni ametnikud: Elle Kaur (nõunik-sekretariaadijuhataja), Vivi Older (nõunik), Liisa Varul (praktikant)

Puudusid: Rain Epler ja Hanah Lahe

Kutsutud: taristuminister Kuldar Leis, asekanstler Kristjan Truu, veeosakonna juhataja Karin Kroon, veeosakonna nõunik Helen Barndök ning ministri nõunik Mikk Järv (2. päevakorrapunkt); keskkonnakomisjoni praktikant Liisa Varul (1.–4. päevakorrapunkt)

Päevakord:

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse tutvustus
3. Kollektiivne pöördumine "Nõuame metsade püsimist tagavat seadust - mets on parandamiseks! "
4. Info ja muud küsimused

1. Nädala töökava kinnitamine

Riigikogu keskkonnakomisjoni nädala (15.06.2026-16.06.2026) töökava

Komisjoni istung esmaspäev, 15.06.2026 kell 11.10

1. Nädala töökava kinnitamine
2. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse tutvustus
3. Kollektiivne pöördumine "Nõuame metsade püsimist tagavat seadust - mets on parandamiseks!"
4. Info ja muud küsimused

Komisjoni avalik istung teisipäev, 16.06.2026 kell 14.00

1. Vabariigi Valitsuse algatatud kliimakindla majanduse seaduse eelnõu (928 SE) teise lugemise ettevalmistamine
2. Info ja muud küsimused

Otsustati:

1.1. Kinnitada nädala töökava (konsensus: Yoko Alender, Jüri Jaanson, Mait Klaassen, Lauri Laats, Tiit Maran, Tarmo Tamm).

2. Ühisveevärgi ja -kanalisatsiooni seaduse muutmise seaduse väljatöötamiskavatsuse tutvustus

Kuldar Leis sõnas, et väljatöötamiskavatsus sisaldab rohkem tegevusi, kui päriselt töösse läheb. Palju on tehtud sektoriga koostööd. Juurprobleemiks on, et kui praegune olukord jätkub, siis ühisveevärgi- ja kanalisatsiooni (ÜVVK) hinnad tõusevad ja kvaliteet langeb, sest puuduvad EL-i toetused vajalikeks investeeringuteks. Eriti haavatavad on just maapiirkonnad. Vee-ettevõtteid nõutakse konsolideerima, sest eriti väikesed ettevõtted pole pikas perspektiivis jätkusuutlikud. Enamik vee-ettevõtteid on KOV-ide omandis. Suureks probleemiks on ka, et tihti on ÜVVK välja ehitatud, kuid sellega pole majapidamised liitunud. Seetõttu on vajalik neid nõutada ÜVVK-ga liituma.

Kristjan Truu ja **Karin Kroon** andsid ülevaate ÜVVK teenuse toimepidevuse tagamisest (lisa). ÜVVK sektori peamine väljakutse on killustatus: piirkondade veehinnad, teenuse kvaliteet ja investeerimisvõimekus erinevad märkimisväärselt, mis suurendab regionaalset ebavõrdsust ning ohustab toimepidevust. Eesmärk on liikuda 2035. aastaks tugevama ja konsolideerituma sektori poole, kus tegutseb kuni 20 majanduslikult võimekat vee-ettevõtet. Selleks kavandatakse liitumisstiimuleid, läbipaistvamat hinnaregulatsiooni, vee-ettevõtjapõhist investeeringute planeerimist, ühtseid teenusenõudeid ja sihitud rahastusmehhanisme. Reformi fookus on tagada kvaliteetne, kriisikindel ja mõistliku hinnaga veeteenus kogu Eestis.

Yoko Alender märkis, et reformi ettevalmistamisel on arvestatud huvirühmade tagasisidega ning rõhutas ettevõtjate ja KOV-ide kaasamise olulisust. Ta küsis, kas protsessi on kaasatud ka Konkurentsiamet ja milline on nende seisukoht muudatuste osas. Lisaks küsis ta, kui palju loodetakse eesmärkide saavutamisel vabatahtlikele meetmetele ja milline võiks olla nende rakendamise ajakava. **Kuldar Leis** selgitas, et Konkurentsiametiga tehakse tihedalt koostööd. Vee-ettevõtted on erineva suuruse ja võimekusega, mistõttu tuleb leida tasakaalustatud lahendused. Ta lisas, et muudatuste elluviimisel on oluline Konkurentsiameti toetus ja nõusolek. **Karin Kroon** lisas, et Konkurentsiamet on olnud kaasatud algusest peale ja nad toetavad kavandatavaid muudatusi. Praegu arutatakse üksikasju, sealhulgas võimaliku stiimuli suurust, mille puhul on kaalutud näiteks 1% või 2% tulukuse lisamäära. **K. Leis** sõnas, et eesmärk jõuda 20 vee-ettevõteteni ei ole kindel sihtarv, vaid nägemus valdkonna tulevase arengust. Ta lisas, et kuna protsess on vabatahtlik, võib lõplik ettevõtete arv kujuneda väiksemaks või suuremaks. Oluliseks pidas ta piirkondlike vesikondade probleemide lahendamist. **Kristjan Truu** juhtis tähelepanu sellele, et lisaks Konkurentsiameti metoodikale ja hinnaregulatsioonile on oluline arvestada ka ameti võimekuse ning ressursidega. Ametil peaks olema piisavalt inimesi vee hinna kehtestamise ja järelevalvega seotud ülesannete täitmiseks.

Mait Klaassen juhtis tähelepanu sektori alarahastusele ning küsis, kui suure osa kuludest katab tarbija ja kui suur osa jääb katmata. Samuti küsis ta, kas selline kulude katmise mudel jätkub ka tulevikus või tuleb sektorisse kaasata täiendavat rahastust. **Karin Kroon** vastas, et eesmärk on jõuda olukorrani, kus tarbija katab veeteenuse kulud. Ta märkis, et piirkondades, kus vajalikud investeeringud on seni tegemata, on tarvis täiendavat rahastust. Samuti tõi ta välja, et hõredama asustusega piirkondades võivad hinnad jääda kõrgemaks, kuid eesmärk on hoida need mõistlikul tasemel. **Kuldar Leis** tõi näitena välja Otepää piirkonna, kus veemajandust mõjutavad hooajalised tarbimiskõikumised ja suur investeeringuvajadus. Ta märkis, et KOV-il võib tekkida vajadus panustada täiendavaid vahendeid või otsida lahendusi koostöös teiste vee-ettevõtjatega.

Tiit Maran sõnas, et madalam veeteenuse hind on sageli seotud tihedama asustuse ja suurema tarbijate arvuga. Ta küsis, et kas vee-ettevõtete ühendamisel võib tekkida olukord, kus seni soodsama hinnaga piirkondade kulud suurenevad või kaugemad piirkonnad jäävad ühendamise tulemusel halvemasse olukorda. Lisaks küsis ta, kas liitumistasude vähendamiseks või veevõrguga liitumise motiveerimiseks on kavandatud toetusi. **Kristjan Truu** selgitas, et vee-ettevõtete ühendamise eesmärk ei ole rajada ulatuslikke ühendustorustikke piirkondade vahel, vaid leida igale piirkonnale toimivad ja jätkusuutlikud lahendused. Ta märkis, et väiksemates piirkondades võivad säilida lokaalsed süsteemid, kuid suurematesse vee-ettevõtetesse koondumine aitaks parandada teenuse kvaliteeti, kriisivalmidust ja investeerimisvõimekust. Samuti toetas ta liitumisabi rakendamist ning märkis, et seda tuleks kavandada ka edaspidiste meetmete raames. **Yoko Alender** palus täpsustada liitumisabi võimalust ja ulatust. Ta märkis, et liitumiskulud võivad ulatuda 5000-20 000 euronini ning küsis, kuidas saaks muuta ÜVVK-ga liitumine inimestele majanduslikult atraktiivsemaks võrreldes alternatiivsete lahendustega. **Karin Kroon** lausus, et ÜVVK-ga liitumise hind sõltub mitmest tegurist, sealhulgas pinnase eripärast, liitumispunkti kaugusest ning piirkonna taristu rajamise rahastusallikatest. Ta märkis, et piirkondades, kus ÜVVK on juba välja ehitatud, ei ole otstarbekas soodustada paralleelsete lahenduste rajamist. Samas tuleb iga juhtumi puhul hinnata, kas otstarbekam on kasutada ÜVVK või kohalikke lahendusi, arvestades nii kulusid kui ka inimese vaatenurka. Selline hindamiskohustus on kehtiv ka praegu.

Tarmo Tamm küsis, kas mõistlik poleks lisada osa EL-i või riigi ÜVVK toetusest veehinda. **Karin Kroon** vastas, et seda on arutatud Konkurentsiameti ning Justiits- ja Digiministeeriumiga, kuid ettepanekule pole toetust leitud. Uue seaduse kohaselt kehtiks olukord, et kui veehinnast ei piisa investeringute tegemiseks, on võimalik veehinda lisada sihtfinantseeringuga soetatud vara.

Andres Metsoja ütles, et arvutada võiks suurte vee-ettevõtete tulukuse eraklientide teenuse pakkumise alusel. Näiteks Pärnus viivad vee hinna alla just suured kliendid. Ta pakkus välja, et teha võiks ÜVVK-ga liitumise kampaania, mille raames oleksid liitumise hinnad odavamad, et tagada ÜVVK-ga liitumised. Samas peaks võrdselt kohtlema ettevõtteid, kes on ÜVVK ehitanud laenuga ja neid, kes on selle ehitanud toetustega. Ta uuris, kuidas hakkab toimima ÜVVK-ga mitte liitunud vara võõrandamine. Probleemiks on kaugemate piirkondade ühendamine survetrassidega. Riik peaks kaardistama piirkondi, kus oleks mõistlik survetrassidega ühendamine. Survetrassiga ühendades muudetakse maapiirkonnas teenus odavamaks. Maapiirkonnas ei saa väikseid puhasteid kasutada purgimiskohana, sest nad on üledimensioneeritud. **Helen Barndõk** märkis, et veereformi kava osana on plaanis koostada survetrasside uuring. **Karin Kroon** lisas, et analüüsi on juurde tulnud ka kriisi dimensioon. Võib näida, et lokaalne lahendus on soodsam, kuid samas on risk, et puhastiga võib midagi juhtuda.

Mait Klaassen uuris, kas plaanis on eristada ÜVVK hinna kujunemist haja- ja tiheasustusaladel. **Karin Kroon** vastas, et eesmärgiks pole, et ühe vee-ettevõtte piirkonnas oleks hind sama, kuid praktika näitab, et regionaalsed vee-ettevõtted liiguvad ühe hinna suunas, sest ühine majandamine on mõistlikum. Lahenduseks on hindade eristamine, kuid hajaasustuses ei tohiks hind ületada mõistlikku piirhinda. **Yoko Alender** sõnas, et oluline on ausalt välja öelda, et linnad maksavad maapiirkondade ÜVVK teoreetiliselt kinni. Sarnaselt toimitakse ka elektriliinide, haiglavõrgu ja paljude teiste teenustega.

Tiit Maran ütles, et Eestis on 120 vee-ettevõtet ja enamikus on need KOV-ide omandis, samas on praegu KOV-e 78. Ta uuris, kas KOV-ide ettevõtete vahel on toimunud ühistulist ühinemist. **Karin Kroon** vastas, et vee-ettevõtted on liitunud haldusreformi tulemusel ja iga aasta väheneb vee-ettevõtete arv. Osad ettevõtted on endised või praegused aiandusühistud. **Yoko Alender** küsis, mida peavad põllumajandusettevõtted võrdseks kohtlemiseks. **K. Kroon** vastas, et põllumajandusettevõtted on välja toonud, et neid ei peaks jätma toetustest

kõrvale. Reformi eesmärgiks on suurte ettevõtete teke.

Andres Metsoja küsis, mis saab, kui KOV ütleb, et nad laieneda ei soovi. Ta arvas, et elutähtsad teenused võiks siduda elektri varustuskindlusega. **Karin Kroon** kommenteeris, et suurematel vee-ettevõtetel on generaatorid ja võimekus 24 tundi ilma elektrita hakkama saada. Oluline on vee-ettevõtteid nügida vabatahtlikult liituma. Suurtel ettevõtetel on ka teatud kohustused, näiteks energianeutraalsuse saavutamine.

Yoko Alender ütles, et osad huvigrupid leiavad, et riigi kohustuslik element võiks olla suurem. **Kuldar Leis** sõnas, et sundi liituda pole, kuid tulevikus saab riik toetustega ettevõtteid liituma nügida. Suurte ettevõtete ümber on mõistlik koonduda. Tegemist on poliitiliselt valitud suunaga ja näiteks Tallinna Veel pole põhjust laieneda, kuid oleks loogiline, et Tallinna vesikond oleks nende teenindada. **Kristjan Truu** lausus, et suurtel ettevõtetel peaks olema motivatsioon laieneda. Tallinna Vee huvi on, et Tallinna veehaaret ei reostaks teised KOV-id. Tartu peab praegu pakkuma purgimisteenust ja motivatsiooniks on liita ümberkaudsed piirkonnad Tartuga, et seda teenust vähem pakkuda. Meetmetega nähakse ette eelkõige motivatsiooni liitumiseks.

Yoko Alender küsis, kas KOV-id toetavad vee-ettevõtete liitumise vajadust. **Karin Kroon** vastas, et Eesti Linnade ja Valdade Liit oli väljatöötamiskavatsuse menetluses kaasatud ja nad toetavad protsessi.

Andres Metsoja sõnas, et põhiliseks probleemiks on, et Pärnus on paljud ettevõtted juba liidetud ja Pärnu Veel pole motivatsiooni vabatahtlikult veel liitumisi teha. Praegune vee hinna prognoos on väga kõrge ja saareliste piirkondade toetuse koefitsient oleks motiveeriv, suuri ettevõtteid peaks lisaks motiveerima.

Tarmo Tamm ütles, et riigil ja EL-il pole motivatsiooni ÜVVK väljaehitamiseks. Ta uuris, kas ranniku- või kaitsealasid ei peaks käsitlema eraldi. **Karin Kroon** sõnas, et hinnata tuleb, kas odavam on kohtlahendus või ÜVVK. Kui looduskeskkond on tundlikum, siis on suurem tõenäosus, et mõistlikum lahendus on ÜVVK.

Yoko Alender uuris, milline on reformi järgmine etapp. **Karin Kroon** vastas, et eelnõuga plaanitakse välja tulla sellel sügisel ning aktiivselt jätkatakse huvigruppidega kohtumisi.

3. Kollektiivne pöördumine "Nõuame metsade püsimist tagavat seadust - mets on pürandamiseks! "

Yoko Alender märkis, et keskkonnakomisjoni menetlusse on 29. mail saabunud kollektiivne pöördumine. Pöördumises nõutakse metsaseaduse muutmise peatamist, kõiki osapooli kaasavat metsaseaduse põhjalikku arutelu ja reformi, metsaseaduse ümberkujundamist, loodus- ja põlismetsade määratlemist Euroopa Liidu kriteeriumide alusel ning igasuguse raie peatamist nendes metsades kuni uue, reformitud metsaseaduse vastuvõtmiseni. Ta tegi ettepaneku, et pöördumist menetletakse põhjalikumalt sügisel, siis kutsutakse arutelul osalema pöördumise algatajate esindajad ning erinevad huvitatud osapooled.

4. Info ja muud küsimused

4.1. Kokkuvõtete tegemine keskkonnakomisjoni 7. istungjärgust

Yoko Alender tegi kokkuvõtte keskkonnakomisjoni 7. istungjärgust ja arutati keskkonnakomisjoni edasist tööplaani.

(allkirjastatud digitaalselt)
Yoko Alender
juhataja

(allkirjastatud digitaalselt)
Elise Ernesaks
protokollija